

י"ר
 אליהו ולק

סגן י"ר
 זאב גולדשמידט

גזבר

אליהו היימן

מנהלת משרד

אלה ברקן

חברי ההנהלה

גמזו בתיה

גרינמן אריה

ד"ר א. ולדשטיין

כהן מנחם

לויס יאיר

למברג פרידה

מורין דוד

עו"ד נטרביץ' לב

פלינר לייבה

קרסין יעקב

ריבק מרק

רפפורט מרים

שָׁנָה טוֹבָה * 5771 * ШАНА ТОВА

Желаем всем нашим читателям
 счастья и крепкого здоровья
 в новом 5771 еврейском году!

אנו מאחלים בריאות טובה ואושר
 לקוראינו ולכל בית ישראל. מי ייתן
 נזכר לשנת שלום אמיתי!

Дорогие земляки! В этом году мы будем отмечать 70 лет начала Катастрофы в еврейских общинах Латвии и Эстонии. Во многих городках и местечках наши братья и сестры были убиты еще до конца 5701 г. (21.9.1941). Мы – те, кто выжили в этот страшный период и их дети, должны сделать одну простую и в то же время сложную вещь – увековечить память 75 тысяч евреев Латвии и Эстонии – жертв Холокоста. Да ниспошлет Всевышний сил и ума дабы выполнить это предназначение!

Пусть звуки шофара в Дни покаяния 5771 г. напомнят нам о тех, кто в 5701 был убит только за то, что родился евреем.

גיליון זה מגיע אליכם ערב ראש השנה תשע"א הבאה עלינו לטובה! בשנה זו נציין 70 שנה מאז התחילה שואת יהודי לטביה ואסטוניה. ברוב העיירות בלטביה רצחו את אחינו בני ישראל עד סוף תש"א (21.9.1941). אנו ששרדנו את השואה (וחלקנו נולדנו אחרים) מחויבים לעשות את הדבר הפשוט והמסובך גם יחד: להנציח את זכר רבבות יהודי לטביה ואסטוניה אשר נרצחו בידי בני עוולה. שתרועות השופר בתשע"א יזכירו לנו את אילו שנרצחו על קידוש השם לפני 70 שנה!

לזכור ולא לשכוח!

אליהו ולק, יו"ר האיגוד
 Эли Валк, председатель Объединения

4 июля - День Катастрофы латвийского еврейства

В Риге у руин Хоральной синагоги состоялась центральная траурная церемония с участием президента Латвии, премьер-министра и других официальных лиц. Среди евреев Риги, пришедших на церемонию, было немало молодежи.

Церемонии на улице Гоголя предшествовал «Марш Живых», впервые проведенный в Риге по инициативе религиозно-просветительного фонда «Шамир». Участники шествия – несколько сот человек, в том числе гости из-за рубежа и общественные деятели Латвии, прошли от Старого еврейского кладбища через территорию Рижского гетто до руин Хоральной синагоги на ул. Гоголя, где зажгли свечи в память об убитых евреях.

В этом году мероприятие было, однако, омрачено скандалом, хотя и не состоявшимся – 1 июля в Риге попытались провести шествие в честь входа немецких войск в столицу Латвии 1 июля 1941 г.

4 ביולי – ציון יום שואת יהודי לטביה

ליד חורבות בית הכנסת הגדול בריגה התקיים ב-4 ביולי טקס ממלכתי לציון יום אבל לזכר יהודי לטביה שנספו בשואה. בין האישים שכיבדו את המעמד היו נשיא לטביה, ראש הממשלה ומכובדים אחרים וכן שגרירי ישראל, ארה"ב, גרמניה ואוקראינה. מבין יהודי ריגה שהשתתפו באירוע נראו לא מעט צעירים.

הטקס התקיים ברח' גוגול. קדמה לו "צעדת החיים" שנערכה לראשונה בריגה ביוזמת אגודת "שמי"ר". מאות צועדים ביניהם בני נוער מלטביה ומחוצה לה השתתפו בצעדה. מסלול הצעדה עבר מבית העלמין הישן דרך שטח הגטו ועד אתר ההנצחה ברח' גוגול שבו הדליקו נרות לזכר הנרצחים.

Спасти лицо Латвии помогла полиция, которая под благовидным предлогом задержала организатора провокации Улдиса Фрейманиса, а в его отсутствие решение муниципального суда **отменить запрет на это шествие, наложенный городской Думой**, не имело силы.

Об этой позорной попытке чествовать вход немецкой армии в Ригу упомянул в своей речи на траурной церемонии и министр иностранных дел Израиля Авигдор Либерман, находившийся в Риге с визитом. «Ни в коем случае не следует примиряться с подобным явлением, будь то в Прибалтике или в других странах», – сказал Либерман. В своей речи он отметил героизм жителей Латвии, которые спасали евреев в дни Холокоста. Авигдор Либерман подчеркнул, что сильный, независимый Израиль – лучший ответ тем, кто стремится нас уничтожить.

Траурные церемонии в этот день состоялись и в других городах Латвии.

- В **Даугавпилсе** они состоялись в лесу Погулянка, а также у мемориала жертвам Холокоста. Председатель Еврейской общины Блюма Рейн напомнила о страшных событиях XX века, радикально изменивших жизнь евреев города.
- В **Елгаве** митинг памяти состоялся у места массового уничтожения на улице Залите, Он был организован городскими властями совместно с Еврейской культурной ассоциацией.
- В **Резекне** траурное собрание на еврейском кладбище организовала председатель еврейской общины Р. Кукля.
- в **Крустпилсе** (Екабпилсе) собрались также на еврейском кладбище, где выступила председатель еврейской общины Р. Легкодымова.

Глава израильского МИДа в Латвии

4-5 июля Авигдор Либерман посетил Латвию – первый визит нашего министра иностранных дел в эту страну. Он встретился с президентом Латвии Валдисом Затлерсом и провел переговоры с премьер-министром Валдисом Домбровским, со своим коллегой Айвисом Ронисом, а также министром транспорта и связи Каспаром Герхардсом.

В ходе переговоров была отмечена сбалансированная позиция Латвии в рамках Европейского сообщества по вопросам, касающимся Израиля.

Было также отмечено плодотворное сотрудничество как в вопросах экономики (*в Латвии зарегистрировано более 200 совместных предприятий*) и науки, так и в культурной области.

В беседе с премьер-министром был также серьезно поднят вопрос о выплате пенсий гражданам Израиля, приехавшим из Латвии.

השנה צויין יום השואה בצל צעדה אחרת שכמעט וגרמה לשערורייה בינלאומית. ב-1 ביולי התכוונה קבוצה קטנה של לאומנים לטבים קיצוניים לציין את יום השנה ה-69 לכניסת הצבא הגרמני לריגה, וזאת לאחר שבית המשפט הפך על פיה את החלטת מועצת העיר, **שאסרה על** קיום המצעד. ראש ממשלת לטביה ושר החוץ גינו את מארגני המצעד ואת אלו שהתירו אותו. "הממשלה הלטבית מכבדת את זכויות האדם המובטחות על ידי החוקה ועל ידי עצמאותו של בית המשפט, אך לא ניתן להחיל את חופש הדיבור על תעמולה נאצית". רק הודות להתנהלות נכונה של המשטרה כלפי המארגן Uldis Freimanis, לא התקיימה התהלוכה.

אביגדור ליברמן, שר החוץ וסגן ראש הממשלה אשר שהה באותה עת בריגה בביקור רשמי, גינה גם הוא את הניסיונות להצדיע לכובש הגרמני. אין להשלים עם תופעות כאלה המתרחשות במדינות הבאלטיות ובעולם בכלל - אמר השר. התשובה הטובה ביותר למי שרוצים להשמידנו היא - העם היהודי צריך תמיד להיות מוכן להגן על עצמו. בנאמו הזכיר השר ליברמן את חסידי אומות העולם בלטביה. בין היתר הוא ציין את ז'ניס ליפקה אשר הצליח להסתיר מעל 50 יהודים.

עצרות זיכרון התקיימו גם בערים אחרות בלטביה. ב**דווינסק** נערכה התכנסות ביער Pogulianka וגם ליד האנדרטה לקורבנות השואה. ראש הקהילה היהודית גב' בליומה ריין נשאה דברים והזכירה את המאורעות הנוראיים אשר שינו סופית את חיי הקהילה.

ב-**Yelgava (מיטא)** נערכה העצרת ליד אתר הרציחות ברחוב Zalite. העירייה בשיתוף האגודה לתרבות יהודית ארגנה את האזכרה.

ב-**Rezekne** התקיים הטכס בבית העלמין היהודי (יו"ר הקהילה – ר. קוקליה) וכך גם ב-**Krustpils** (אורגן ע"י יו"ר הקהילה – גב' ר. לִגְקוּדִימוֹבָה).

ביקור ראשון של שר החוץ הישראלי בלטביה

ב-4-5 ביולי השנה ביקר שר החוץ וסגן ראש הממשלה אביגדור ליברמן בלטביה.

הוא נפגש עם נשיא לטביה Zatlars, ניהל שיחות עם ראש הממשלה Dombrovskis ועם עמיתו Ronis כן נפגש עם שר התקשורת והתחבורה Gerhards.

Израильский министр встретился также с руководством Совета Еврейских Общин. Большое внимание на этой встрече было уделено вопросу о компенсации за еврейскую собственность, которую Община пытается получить от латвийского государства. «Мы просили господина Либермана “держать руку на пульсе” по вопросу реституции еврейской собственности. Важно, чтобы государство Израиль публично выразило свою заинтересованность в решении этой проблемы», — сообщил председатель Совета еврейских общин Латвии Аркадий Сухаренко. В первую очередь денежную помощь получают пережившие Холокост. Израиль должен поднимать эту тему на дипломатическом уровне еще и потому, что миллионы долларов будут в итоге перечислены живущим в Израиле выходцам из Латвии. Наиболее подходящим каналом для этого Сухаренко считает перевод денег на счет Объединения выходцев из Латвии в Израиле.

Справка: В проекте закона, проваленного в Сейме в ноябре 2006 г., еврейской общине вместо возврата имущества предлагалась компенсация в 32 млн. латов (60 млн долларов). Сегодня Сухаренко считает справедливым вести речь и о возврате имущества погибших евреев, а не только о компенсации за общинную собственность. «Ведь если бы их не убили, то они сами или их потомки предъявили бы свои права на эту собственность — в денежном эквиваленте это будет намного больше», — считает Председатель Еврейской общины Латвии.

От редакции: Оба вопроса – о пенсиях и о реституциях – были указаны в Памятной записке, подготовленной нашим правлением и переданной в МИД Израиля к визиту А.Либермана в Латвию.

השר ליברמן נפגש גם עם ראשי הקהילה היהודית. התקיים דיון מעמיק בנושא קבלת פיצויים אותם מנסה הקהילה לקבל מהממשל. לדעת ראש מועצת הקהילות מר ארקדי סוחרנקו: חשוב שמדינת ישראל תביע באופן פומבי ואף ברמה דיפלומטית את העניין שיש לה בפתרון הבעיה. אנו מבקשים ממר ליברמן "להיות עם היד על הדופק". עם קבלת הפיצויים הסיוע יופנה בראש ובראשונה לניצולי השואה ומיליוני דולרים יועברו גם לניצולים מלטביה אשר עלו לישראל. לדעתו הערוץ המתאים ביותר להעברת תמיכה כזו הוא אגוד יוצאי לטביה בישראל.

הבהרה: בטיוטת החוק אשר הוכשל בפרלמנט הלטבי בנובמבר 2006 דובר על כך שבמקום החזרת הרכוש יעביר הממשל הלטבי לקהילה 32 מיליון לאט (כ-60 מיליון דולר). כעת סבורים פרנסי הקהילה כי מן הצדק יהיה לדרוש החזרת רכוש גם של הנספים (או פיצוי בגינם) ולא רק של הקהילות. הלא לולא השואה הנרצחים עצמם או יורשיהם היו מקבלים את הפיצוי.

הערת המערכת: שתי הסוגיות - הפיצויים ותשלומי הפנסיה הודגשו במזכר אותו הגישה הנהלת האגוד למשרד החוץ לקראת ביקורו של השר בריגה.

Президент Эстонии посетил Израиль

В конце июня в Израиле с официальным визитом находился президент Эстонии Тоомас Хендрик Ильвес. Его сопровождали министр экономики и коммуникаций, министр внутренних дел, командующий армией, депутаты Риикогу и другие официальные лица, а также представители еврейской общины Эстонии. Одновременно прибыла большая делегация промышленников и бизнесменов. Президент Шимон Перес дал торжественный ужин в честь эстонских гостей.

Президент Ильвес был принят главой израильского правительства Нетаньяху, встретился с лидером оппозиции Ливни и с председателем Госбанка Фишером. Он посетил также Яд ва-Шем и возложил венок в зале Памяти.

На приеме, устроенном посольством Эстонии, присутствовали олим из этой страны во главе с членом правления нашего Объединения Марком Рыбаком, который выступил с приветственным словом.

נשיא אסטוניה ביקר בישראל

ב-27-29 ביוני ביקר בישראל נשיא אסטוניה Toomas Ilves Hendrik עם פמלייתו שכללה את שר הפנים, שר לענייני כלכלה ותקשורת, מפקד צבא הגנה, חברי הפרלמנט ונציגי הקהילה היהודית. יחד עם

המשלחת הרשמית הגיעה קבוצה של כמה עשרות אנשי עסקים.

הנשיא נפגש עם ראש הממשלה בנימין נתניהו, עם נגיד בנק ישראל סטנלי פישר ועם ראש האופוזיציה ציפי לבני. הנשיא

שמעון פרס ערך סעודה רשמית לכבוד עמיתו האסטוני.

בביקורו ב"יד ושם" הוא הניח זר באוהל יזכור. לקבלת הפנים שערכה שגרירות אסטוניה במלון המלך דוד הוזמנו עולים מאסטוניה ובראשם חבר ההנהלה שלנו מר מרק ריבק, אשר ברך את האורח רם המעלה.

Нам пишут

כותבים אלינו

Уважаемые господа!

В отношении статьи д-ра Ины Михельсон в последнем (21-ом) номере «Эцлейну», хочу подтвердить как очевидец, что она совершенно права, считая ликвидацию **Герберта Цукурса** делом справедливым. Я лично был свидетелем того, как Цукурс убивал евреев на ул. Лудзас в рижском гетто. Любая попытка журналистки Байбы Сабиете приуменьшить вину этого убийцы является просто вздором. Нет прощения этому преступнику. Ликвидация его – акт справедливый.

По отношению другого убийцы – Арайса – я также был очевидцем того, как он убивал евреев. Сам я спасся чудом. В свое время я давал свидетельские показания против него комиссии германского суда, которая прибыла в Тель-Авив для сбора показаний. По моим сведениям, Арайс умер в тюрьме.

В ходе одной из встреч с латвийскими министрами в качестве представителя министерства Обороны Израиля, я высказал им всё, что думаю об этих двух «героях». От предложенного мне, как уроженцу Риги, латвийского гражданства я отказался.

С 1992 г. я посещаю Ригу раз в году, чтобы положить цветы на кладбище в Шмерли на могилу отца, и в Румбуле, где была расстреляна моя семья.

Менахем Шерман, *Рамат ха-Шарон*

אני מתייחס לדברי ד"ר אינה מיכלסון בגיליון מס' 21. הצדק איתה: **צוקורס** היה רוצח חיסולו היה מעשה צודק. ראיתי אותו רוצח יהודים בגטו ברחוב לודזה Ludza וכל ניסיון ע"י הסופרת הלטבית Baiba Sabiete הם דברים ריקים, אין סליחה וכפרה לפושע הזה, חיסולו היה מוצדק. לגבי הרוצח השני – אַרַייס – גם אותו ראיתי רוצח יהודים ואני ניצלתי בנס. לימים העדתי נגדו בפני ועדת בית משפט גרמני, שבקרה בתל אביב לגביית עדות, ורב היה חלקי בחיובו בדיון. למיטב ידיעתי הוא מת בכלא.

באחת הפגישות שלי עם סגן שר החוץ ושר הפנים הלטבי, כנציג רשמי של משרד הביטחון הישראלי בריגה, בנוכחות השגריר שלנו, הצגתי את עצמי ואמרתי להם את דעתי על חלקם של שני "הגיבורים" האלה בהשמדה, סירבתי להצעתם לתת לי כילד מריגה, בחזרה את האזרחות הלטבית, הצגתי שאני ישראלי. העליתי בזמנו בפניהם שאין סימון במקום שהיה הגטו פרט לאבן בבית העלמין הישן שאיננו, הם הבטיחו לטפל אך דבר לא יצא עד היום, אין סימן שהיה גטו בריגה.

אני מבקר בריגה מאז שנת 1992 פעם בשנה ליומיים רק להנחת זר על קבר אבי בבית העלמין בשמרלי ופרחים ברומבולה, שם משפחתי. **אין כפרה, אין סליחה לבטח לא ע"י הדור שלנו, שלי.**

מנחם שרמן, רמת השרון

לכבוד אגוד יוצאי לטביה

תולדות יהודי לטביה הדור הצעיר מוזמן להגיש עבודות

הקרן שייסדה גב' זיידה צנציפר ז"ל
תעניק כל שנה במשך 5 שנים
מענק של 1000 ש"ח

לצעירים (עד גיל 28) אשר עבודת המחקר שלהם בנושא יהדות לטביה יזכו בתחרות.

את העבודות יש להגיש למשרד האגוד
עד 25 לאוקטובר 2010

הרשו לי להעיר הערה בקשר לכתבה של אלי היימן (גיליון מס' 20) עם היכנסו לתפקיד הגובר. קודם כל ברכותיי! אבל לפי עניות דעתי האגוד הוקם לפני הרבה יותר שנים מאשר חמישים שנה. מאז שאני זוכרת את עצמי בתור ילדה קטנה (כיום אני בת 70) אני זוכרת את הוריי דובה ושניאור-זלמן חנוטין עסוקים באגוד. אבי בתור הגובר ואמי בתור המזכירה והם היו בין הראשונים שהקימו את האגוד עם מר ליבוכין, בוכה והרבה אחרים.

בברכה, אַרְיָה פֿלד (חנוטין),
אשדוד, 27 ביולי, 2010

הערת המערכת: האגוד נרשם לראשונה כעמותה ב-1953 ובמתכונת הנוכחית ב-1992. אך מאז 1942 פעלו מייסדיה במסגרת התארגנות שמטרתה הייתה הושטת עזרה לאלה שהוגלו לסיביר או הצליחו להימלט מן הגרמנים לעורף הסובייטי.

Предыдущие выпуски «Эцлейну» доступны
в интернете по адресу <http://bit.ly/laesje>

ניתן לעיין בגיליונות הקודמים של העלון "אצלנו"
באינטרנט בכתובת <http://bit.ly/laesje>

Внимание! В предыдущем номере на с. 5 была допущена ошибка: фамилия прадеда Иры Хайтиной, зажигавшей факел в День Независимости – Маноим. תיקונים לגיליון הקודם של "אצלנו" (מס' 21): שמו של סבא רבא של אירה חייטין, מדליקת משואה ביום העצמאות, הוא ראובן מהנעים ולא כפי שנכתב. תרומת יעקב קפלן (עמ' 8) ניתנה לזכר סבתא רבה, גיטה לבית באקשט, ילידת 1903, בת ראש קהילת טארטו, שנפטרה בשיבה טובה בגיל 106, ולזכר רעייתו, אם וסבתא, שלומית-סוניה קפלן לבית פלשקה. עמכם הסליחה

Новости из Латвии**Даугавпилс**

В еврейском музее в синагоге города открыта экспозиция, посвященная 65-летию победы над Германией и вкладе в нее евреев Латгалии. Готовится выставка к 160-летию синагоги, в здании которой находится музей, открытый в 2008 г. благодаря усилиям энтузиаста возрождения еврейской жизни в городе, историка Иосифа Рочко.

Лиена

На церемонии в еврейской общине посол Израиля в Латвии Хен Иври-Аптер вручил жительнице Лиенаи Елене Сазоновой памятную медаль Яд ва-Шема и диплом Праведника народов мира на имя Трофима Торбика. В дни Холокоста он спас ее мать и бабушку – Марту и Блюму Роберман, скрывая их в разных местах, а затем подготовил укрытие в своем доме. Кроме того, Торбик помог трем евреям бежать из гетто Лиенаи.

Справка: Яд ва-Шем признал Праведниками народов мира 127 жителей Латвии, с риском для жизни участвовавших в 83 случаях спасения евреев. 10 таких случаев было рассмотрено за последние три года.

Кулдига

Здесь продолжается реконструкция здания синагоги. Исполнительный директор Совета еврейских общин Г. Умановская и директор музея «Евреи в Латвии» И. Ленский обсудили с городскими властями возможность того, что восстановленный амвон и Ковчег Завета (арон кодеш) будут служить мемориалом уничтоженной еврейской общине Кулдиги.

Справка: В 1935 г. в Кулдиге проживало 646 евреев (9% населения). В июне 1941 несколько десятков из них сумели бежать в советский тыл. Оставшиеся в городе были расстреляны, в основном в лесу Крачу, район Падуре, командой Арайса и местными добровольцами.

Талси

На здании по ул. Калну 7, где с 1920 по 1941 г. находилась еврейская школа, 16 июля была установлена мемориальная доска. Группа добровольцев приводит в порядок еврейское кладбище Суктору. Как нам сообщили в музее «Евреи в Латвии», в прошлом году немецкая молодежная группа расчищала кладбище и установила опрокинутые памятники, но несколько месяцев назад хулиганы осквернили могилы и опрокинули надгробья. В 2006 г. кладбище расчищали учащиеся рижской еврейской школы им. Дубнова.

Справка: По переписи 1935 г. в Талси было 499 евреев (12% населения). Не более двух десятков из них, в основном те, кто находились в Риге, сумели бежать в советский тыл. Остальные после издевательств и принудительных работ были расстреляны командой Арайса и их местными пособниками.

חדשות מלטביה**דאוגבפילס (Dvinsk)**

במוזיאון היהודי הנמצא בבית הכנסת היחיד שנותר בעיר נפתחה תצוגה חדשה המוקדשת לציון 65 שנים לנצחון על הנאצים. במוצגים מתוארת השתתפות יהודי האזור במערכה. בימים אלה מכין ההיסטוריון יוסף רוצ'קו תערוכה נוספת המוקדשת לציון 160 שנה להקמת בית הכנסת בו שוכן המוזיאון.

לייפאיה (Libau)

שגריר ישראל בלטביה חן עברי-אפטר מסר לתושבת העיר ילנה סזונוב מדליה ותעודת חסיד אומות העולם שהוענקו ע"י "יד ושם" לטרופים טורביק, אשר הציל בימי השואה את אמה וסבתה, מרתה ובלומה רוברמן. טורביק אף סייע לשלושה יהודים אחרים לברוח מגטו ליבאו ולהגיע לבית משפחת קדולס, שם הוסתרו יהודים נוספים.

עד היום העניק "יד ושם" תואר חסיד אומות העולם ל-127 תושבי לטביה אשר סיכנו את חייהם בהצלת יהודים ב-83 מקרים נפרדים. עשרה מקרים מאילו נבדקו ואושרו בשלוש השנים האחרונות.

קולדיגה (Goldingen)

שיפוצי בניין בית הכנסת בעיר נמשכים ועפ"י התכנון אמורה להיפתח במבנה ספרייה ציבורית. מנכ"ל מועצת הקהילות היהודיות של לטביה גיטה אומנובסקי ומנהל המוזיאון היהודי בריגה איליה לנסקי ביקרו בקולדיגה וסיכמו שהבימה וארון הקודש המשופצים ישמשו כאתר הנצחה לקהילה המפוארת שהייתה בעיר.

בשנת 1935 התגוררו בקולדיגה 646 יהודים (9% מכלל התושבים). ביוני 1941 הצליחו כמה עשרות מהם לברוח לעורף הרוסי וחלקם הצטרפו אח"כ לחטיבה הלטבית של הצבא האדום. כל הנותרים נרצחו בסתיו 1941 בעיר Krachu באזור Padure, ע"י הרוצחים מקומנדו 'Arajs' ב' אוטובוסים הכחולים' וע"י מתנדבים מקומיים.

טלסי (Talsen)

ביוני השנה הוצב לוח זיכרון בבניין שבו פעל בשנים 1920 – 1941 בית ספר היסודי היהודי. בטקס נכחו נציגי מועצת הקהילות היהודיות של לטביה.

קבוצת מתנדבים מקומיים עסקה בתחילת יולי בעבודות שיקום וניקיון בבית העלמין היהודי ב-Suktori שבפאתי העיירה. מן המוזיאון היהודי בריגה נמסר כי בשנה שעברה עבדו בבית עלמין זה מתנדבים מגרמניה אך לפני חודשים מספר, בריונים מקומיים השחיתו וחיללו את המצבות.

עוד לפני כן בשנת 2006 נוקה שטח בית הקברות ע"י תלמידי ביה"ס היהודי ע"ש דובנוב שברייגה.

על פי מפקד האוכלוסין מ-1935 היו בטלסי 499 יהודים (12% מכלל האוכלוסייה). כ-20 מהם, בעיקר אלו שגרו בריגה, הצליחו בסוף יוני 1941 לברוח לתוך ברית המועצות ולהינצל. הנותרים, לאחר חודשים של עבודות כפייה והתעללויות, נרצחו ע"י קומנדו Arajs ואינסארגים מקומיים.

ПАМЯТИ ДРУГА

В Хайфе на 85-м году жизни скончался врач и общественный деятель Евгений Зальцман. Уроженец Елгавы, он в годы войны прошел все круги ада в рижском гетто и нацистских концлагерях Кайзервалд и Штутгоф. После освобождения в марте 1945 г., оказавшись в лагере для перемещенных лиц в Берлине, он включился в сионистское движение, за что был репрессирован советскими органами и провел 8 лет в ГУЛАГе на Крайнем Севере. Обо всем пережитом в нацистских и советских застенках Женя Зальцман рассказал в своих воспоминаниях «Это горькое счастье», опубликованных в Риге в 1995 году.

Вернувшись из ГУЛАГа, он экстерном окончил среднюю школу и поступил в Рижский мединститут, прошел путь от врача-ординатора до зам. главврача психоневрологической клиники. А после восстановления независимости Латвии стал главным детским психиатром республики.

Зальцман принимал активное участие в жизни еврейской общины, был членом попечительского Совета рижской еврейской больницы *Бикур Холим*. Он стоял у истоков борьбы за социальные права бывших узников гетто и нацистских концлагерей, за выплату компенсаций из Германии.

Д-р Зальцман репатрировался в Израиль в 1996 году и с тех пор жил в Хайфе. Память о нем навсегда сохранится в сердцах всех его друзей и знакомых.

Семён Шпунгин, *Холон* סמיון שפונגיין, חולון

לזכרו של חבר

בחיפה בשנה ה-85 לחייו, נפטר הרופא ואיש הציבור יְבֶגְנִי זֶלְצְמַן, יליד יֶלְגָבָה. בעת המלחמה היה זלצמן בגטו ריגה ובמחנות קייזרנולד ושוטטהוף. הוא שוחרר במרץ 1945 ובברלין הצטרף לתנועה הציונית. השלטונות הסובייטיים אסרו אותו. שמונה שנים הוא היה כלוא ב-GULAG.

לאחר שחרורו מן המחנה שב יבגני זלצמן לריגה, שם סיים לימודי התיכון ולמד רפואה. עם סיום לימודיו התקדם במקצוע והגיע לתפקיד סגן הרופא הראשי בבי"ח פסיכונירולוגי. אחרי שלטביה שבה להיות עצמאית, כיהן כפסיכיאטר ילדים הראשי של המדינה. זלצמן השתתף באופן פעיל בחיי הקהילה היהודית והיה חבר בהנהלת בית החולים "ביקור חולים". בשנת 1996 עלה לישראל והשתקע בחיפה.

זכרו של ד"ר יבגני זלצמן יישאר לעד בלב כל ידידיו ומכרייו.

Иосиф Якоби (Янкелевич) – 1919–2010

Иосиф репатрировался в Израиль из Риги в 1969 г. Так возраст 50-ти лет стал для него рубежом между «прошлым» и «будущим».

Он родился в Бессарабии, где сложилась его еврейская и сионистская личность, и где готовился к алии. После оккупации Бессарабии Советским Союзом в 1940 г. Иосиф был арестован и провел 10 лет в лагерях ГУЛАГа, а затем еще 5 лет в ссылке в Сибири, где умерли родители Иосифа, но там же он создал семью, встретив либавчанку Гиту Вестерман. В Сибири родилась их дочь Сима.

После освобождения из лагерей Иосиф начал подпольную сионистскую деятельность под носом у КГБ. Он упорно старался развивать и укреплять национальное самосознание и гордость евреев. Особенно активной была его деятельность в Риге, куда он с семьей переехал после освобождения из ссылки. Свою просветительскую деятельность Иосиф продолжил среди репатриантов из СССР в Израиле.

Иосиф Якоби умер окруженный любящей семьей 18 июня 2010 г. в Кфар Адумим.

יוסף יעקבי (ינקלביץ') – ציוני ברמ"ח אבריו

יוסף עלה לישראל מריגה בשנת 1969 וכך הפך גיל 50 לשנת המאזניים של חייו, ממנה נמדדו העבר והעתיד, ה"לפני" וה"אחרי".

הוא נולד בקסרביה, שם גיבש את זהותו היהודית והציונית והתכוון לעליה ארצה. בקישינב נאסר ע"י הסובייטים וכאסיר ציון. עבר עשר שנות מאסר במחנות כפיה, חמש שנות הגליה בסיביר ופעילות מחתרתית בריגה. בסיביר איבד את הוריו אך שם גם הקים משפחה כשפגש את גיטה לבית ווסטרמן, ילידת ליבאו, ואיתה הוליד את בתם סימה.

יוסף המשיך בפעילותו הציונית גם בהיותו אסיר משוחרר על תנאי. מתחת לאפו של הק.ג.ב. הוא פעל ללא לאות לחיזוק התודעה היהודית והציונית של היהודים בברה"מ ובמיוחד בריגה אליה עבר לאחר השחרור. גם בישראל פעל למען יהודי ברה"מ, כתב טקסטים ציוניים והרצה הרצאות מרתקות בליווי שירים ושיקופיות בפני קהל מגוון.

יוסף היה מחנך באופיו ומעל לכל אהב את משפחתו ואת מדינתו. הוא נפטר בכפר אדומים ב-18.6.2010, מוקף במשפחה אוהבת המתגעגעת אליו מאוד.

ז"ל **Жене Тульчинской** по *Азкара*

состоится 5 сентября в 16:00

Встреча у бокового входа кладбища в Холоне

האזכרה ל-**ז'ניה טולשינסקי ז"ל**

תיערך ביום א', 5 בספטמבר בשעה 4 אחה"צ
נפגשים ליד הכניסה הצדדית בבית העלמין בחולון

גלעד לקהילות היהודיות של לטביה

В июне 2010 года в Риге вышла книга Мейера Мелера «Места нашей памяти». На 472 страницах прекрасно оформленного издания М. Мелер рассказывает о жизни и гибели 73 еврейских общин, с указанием мест расстрелов и захоронений. Приводим отрывок из предисловия автора:

Эта не первая и не последняя книга, посвященная теме Холокоста в Латвии. В чем особенность этой книги?

Историки, как правило, уделяют основное внимание тому, кто и как убивал евреев, действовал ли убийца по приказу или это была его собственная инициатива, как судили и на что осудили преступников! Публицисты акцентируют ужас, который пережили евреи, издевательства, которым подвергли их убийцы. Однако при этом сами евреи, их частная и общественная жизнь, все то, что они веками создавали, остаются в тени, упоминаются мимоходом.

Моя задача была сложнее: не только найти и зафиксировать все места в Латвии, где были убиты и погребены евреи, попытаться установить, когда и сколько их было убито, но и вкратце рассказать, какой была еврейская община в том или ином городе или местечке.

В очень многих населенных местах Латгалии, Земгале, Курземе и Видземе среди хуторов были евреи врачи, аптекари, учителя, мастеровые, но больше было маленьких лавочек, в которых торговали евреи. Увезли их для убийства в города или убивали в ближайшем лесочке? Кто теперь скажет?

Для чего нужно писать об этом? Чтобы сохранить память о невинно убиенных, чтобы показать, что евреям дорога память об их предках. На местах убийств надо ставить памятники, посещать и следить за ними.

ביוני 2010 יצא לאור בריגה ספרו של מאיר מֶלֶר בשפה הרוסית "אתרי זיכרוננו". במבוא לספר הוא כתב בין השאר:

"אין זה הספר הראשון וגם לא האחרון על השואה בלטביה. מה ייחודו של ספר זה? ההיסטוריים-נים מתעדים כעבודתיהם בעיקר את השואה, ואילו העיתונאים מתארים את הזוועות אשר היו מנת חלקם של היהודים, ואת התעללויות התליינים.

שמתי לי למטרה לתאר את החיים הציבוריים ולהציג את סיפורם של היישובים והקהילות היהודיות בעריה ובעיירותיה של לטביה. זהו נסיון להנציח את זיכרון החיים התוססים שלפני השואה, חיים שנמחקו וקהילות שלא נותר מהן זכר."

ואכן בספר ישנם תאורים של 73 ערים, עיירות ואתרי הטבח. על האגוד שלנו מוטלת חובה מוסרית לגייס משאבים לתרגומו של הספר לעברית ואנגלית.

Интересная встреча в Шфаим

18 июня 2010 г. в В Шфаим состоялось годовое собрание Объединения. Его первая часть была посвящена памяти узника Сиона, автора книги «Документальная история евреев Риги» Буби Цейтлина, скончавшегося 20 лет назад. Его жизненный путь был отражен в подборке слайдов, которую подготовила Мара Хейман с помощью вдовы Бэллы Цейтлин. Друзья и соратники поделились воспоминаниями о Буби. Так, Эли Валк рассказал, что Буби Цейтлин входил в штаб подпольной сионистской деятельности в Риге в 1969–71 гг. Особенно трогательным было выступление Зеэва (Вовы) Коцина, который специально приехал на встречу из-за границы.

Во второй части встречи правление сообщило о работе в 2009 г. и представило финансовый отчет и баланс. По рекомендации ревизионной комиссии все было утверждено общим собранием. Были избраны новые члены Совета: Яков Гордин (*Кфар Саба*) и Яков Фейгерсон (*Ришон ле-Цион*). Полные выборы будут проведены в 2011 г.

В заключение встречи Элла Баркан поделилась своим опытом поиска семейных корней и создания генеалогического древа.

מפגש מעניין במועדון שלנו בשפיים

ב-18 ביוני 2010 התקיימה בשפיים האסיפה השנתית של האגוד. החלק הראשון הוקדש לזכרו של אסיר ציון וחוקר תולדות יהודי ריגה, בובי (שמואל) צייטלין, לציון 20 שנה לפטירתו. מאירה היימן הכינה בהנחיית אלמנתו של בובי, הגב' בלה צייטלין, מצגת ובה השתקפה פעילותו העניפה למן ימי נעוריו ועד למותו. חברים ושותפים לפעילות העלו זיכרונות. אלי ולק סיפר פרט מעברו של צייטלין שלא היה ידוע אף לבני משפחה עצמה – בובי צייטלין היה חבר בחמישייה אשר ריכזה את הפעילות הציונית המחתרתית בריגה בין השנים 1969–1971. מרגשים במיוחד היו דברים שנשא זאב קוצין אשר הגיע במיוחד מחו"ל כדי להשתתף במפגש זה.

החלק השני כלל דיווח ההנהלה על הפעילות בשנת 2009 והגשת דו"חות כספיים. כל הדו"חות אושרו על פי המלצת וועדת הביקורת. כן נבחרו, במקום החברים שהלכו לעולמם, שני חברי מועצה ארצית חדשים: מר יעקב פייגרסון (ראשון לציון) ומר יעקב גורדין (כפר סבא).

לסיום שמעו הנוכחים הרצאה מעניינת של הגב' אלה ברקן בנושא חיפוש שורשים משפחתיים ובניית אילן יוחסין.

ПРАВЛЕНИЕ БЛАГОДАРИТ ЧЛЕНОВ ОБЪЕДИНЕНИЯ ЗА ПОЖЕРТВОВАНИЯ			אנו מודים לחברים אשר העבירו תרומות לפעילות האגוד		
Илья Лоцов, Шошана Гринбаум и Двора Алон 2000 шек.	В память о родителях Израиле Лоцове (1921, <i>Резекне</i> – 2009) и Фриде урожд. Невлер (1920 <i>Краслава</i> – 2001), скончавшихся в Хадере		לזכר הורינו: ישראל לוצוב (-1921) (2009) ילדי רזקנה ופרידה לבית נבלר ילידת קראסלבה (1920-2001) שנפטרו בחדרה.	דבורה אלון, שושנה גרינבאום, אליהו לוצוב	2000 ₪
Иехезкель и Гинда (ур. Блехман) Замуэльсон, Кирьят Ям 1000 шек.	В память об отце Шломо-Моше Блех- мане убитом в Шоа, о матери Иске Блехман (ур. Ханф), скончавшейся от голода в 1943 г. и об отце Йосифе Заму- эльсоне, погибшем в ГУЛАГе в 1942 г.		לזכר הורינו: אבי, שלמה-משה בלכמן, אשר ניספה בשואה ואמי איסקה בלכמן, לבית הנף שמתה מרעב ב-1943. ולזכר אבי, יוסף זמואלסון אשר מת בגולאג ב-1942	הינדה (לבית בלכמן) ויהזקאל זמואלסון, קריית ים	1000 ₪
Давид Гарбер, Гиватаим 800 шек.	В память об отце Соломоне Гарбере и брате Йосифе – узниках Сиона, погибших в 1943 г. в концлагере возле Омска, а также о жене Хасе Баранов-Гарбер, скончавшейся в 2009 г.		לזכרם של אבי סולומון גרבר ואחי יוסף גרבר שמתו בשנת 1943 כאסירי ציון, במחנה עבודה אומסק- סיביר, ולזכר אשתי חסיה ברנוב-גרבר שנפטרה בגבעתיים בשנת 2009.	דוד גרבר, גבעתיים	800 ₪
Сима (ур. Янкелевич) и Моше Таубин, Кфар Адумим 500 шек.	В память о Йосифе Якоби (Янкелевиче) – узнике Сиона и борце за алию, скончавшемся в Кфар- Адумим в июне с.г.		לזכר יוסף יעקובי ז"ל – אסיר ציון ולוחם למען העליה, אשר נפטר בכפר אדומים ביוני השנה.	סימה (לבית יעקובי) ומשה טאובין, כפר אדומים	500 ₪
Фрида Лемберг, Тель-Авив 500 шек.	В память о родителях Цви-Хирше Таубкине и Шпринце (ур. Кушак), убитых в 1941 г. в Карсаве, и братьях Шимоне, Беньямине и Рувиме.		לזכר הורי צבי-הירש טאובקין ושפרינצה לבית קושאק מקרסבה, אשר ניספו בשואה, ולזכר אחיי שמעון, בנימין וראובן.	פרידה למברג, תל אביב	500 ₪
Долорес и Даниель Зальцман, Хайфа 500 шек.	В память о муже и отце д-ре Евгении Зальцмане - узнике Сиона, выжившем в гетто и ГУЛАГе, скончав- шемся в Израиле в 2010 г.		לזכר הבעל והאב יבגני זלצמן ז"ל, ניצול שואה ואסיר ציון, שכיהן בלטביה כפסיכיאטר הראשי לנוער. נפטר בארץ ב-2010.	דולורס ודניאל זלצמן, חיפה	500 ₪
Мэри и Либа Зильбер, Эстер Зильбер- Киселевич 300 шек.	В память об отце и муже д-ре Элияху Зильбере, день рождения которого был 16 июня.		לזכר האב והבעל ד"ר אליהו זילבר ז"ל שיום הולדתו חל ב-16 ביוני.	מרי זילבר, ליבה זילבר, אסתר זילבר- קיסלביץ'	300 ₪
На развитие деятельности Объединения			עבור פעילות האגוד		
Александр Харлев, <i>Кфар Саба</i> 500 шек.			500 ₪	כפר-סבא	אלכסנדר הרלב,
Анна Хакель, <i>Рамат Эфаль</i> 300 шек.			300 ₪	רמת אפעל	אנה הקל,
Менахем Шерман, <i>Рамат ха-Шарון</i> 250 шек.			250 ₪	רמת השרון	מנחם שרמן,
Иехуда Файтельсон, <i>Иерусалим</i> 150 шек.			150 ₪	ירושלים	יהודה פייטלסון,

אצלנו / בטאון אגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל • גליון מס' 22 • אוגוסט 2010 / אלול תש"ע
המערכת: אלי ולק, אליהו היימן, דוד מורין, אלה ברקן. דוא"ל: latest@bezeqint.net
עריכה והגהה בעברית: אלה ברקן • ביצוע גרפי: שאול בלוצקובסקי